

myšlení: pojmy nákladu a výnosu. V průběhu další konstrukce své hospodářské teorie poznáme ještě jiné hospodářské pojmy; poněvadž však jejich vysvětlení není ku pochopení výstavby hospodářské fáze nezbytně nutné a zároveň jejich povšechně hospodářský význam i obtížnost jejich konstrukce vyžadují samostatné kapitoly, spokojíme se při výkladu pojmů nákladu a výnosu s tím, že ostatní hospodářské pojmy pouze vyjmenujeme, aniž jsme ihned podali výklad jejich konstrukce.

Výkladu konstrukce hospodářské fáze musí předcházeti výklad základních hospodářských pojmů (nákladu a výnosu), neboť bez pochopení těchto pojmů, jež jsou základními kameny hospodářských úvah, bylo by vysvětlení hospodářské fáze marným. Proto bude tvořiti obsah příští kapitoly výklad pojmů „náklad“ a „výnos“.

4. O hospodářských pojmech zvláště.

A. Náklad a výnos.

a) Analýsa pojmů nákladu a výnosu.

Kdy mluvíme o nákladu? Vždy jen tehdy, mluvíme-li zároveň o výnosu, jinak nikdy. Obsahuje proto pojem nákladu znak korelativity. Tento znak znamená nutný vztah k jinému, od nákladu odlišnému pojmu, totiž k pojmu výnosu. Jako není bratra bez sestry, otce bez dětí, otroka bez práce, není ani nákladu bez výnosu a výnosu bez nákladu. Jsou to pojmy korelativní, jež nejsou myslitelný jeden bez druhého.

Vztah těchto pojmů jest však zvláštního rázu. Podstupujeme náklad vždy jen v očekávání nějakého výnosu. Tím prohlašujeme zároveň, že bychom nechtěli

nákladu bez výnosu. Náklad jest tedy něco nechtěného, něco, co odporuje účelu, chtěnému. Znamená jistou oběť, ať již přímou škodu či ušlý zisk. Toho nejlepším důkazem jest okolnost, že náklad je vždy chtěn v míře co nejmenší (minimálně). Vždy chceme omeziti kvantitně pouze nechtěné, protože je vůbec nechceme, a jsme-li přece nuceni chtíti je z jiných důvodů, chceme je co možná nejmenší. To, co si přejeme, chceme vždy v míře co největší, až dosáhneme splnění účelu.

V pojmu oběti, který se skrývá v pojmu nákladu, jest však obsažena dobrovolnost. Touto dobrovolností rozumíme implicity, že oběť a tudíž i náklad jest chtěn. Nejlepším důkazem toho jest, že přece náklad podstupujeme, neboť kdybychom jej toliko nechtěli, nevynakládali bychom ve skutečnosti ničeho. Z této analýsy plyne nezvratně, že náklad jest zároveň chtěn (za účelem zisku) i nechtěn (jako takový, vzhledem k oběti). Chceme tedy náklad, ale v rozsahu co nejmenším.

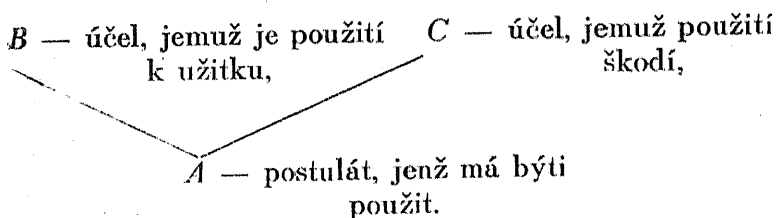
Zcela obdobná jest analýsa pojmu výnosu. Z předchozího rozboru pojmu nákladu plyne, že výnos je pojmem korelativním k pojmu nákladu. Z toho se dále podává, že výnos jest očekáván a tudíž chtěn. Ježto výnos není, jak níže dovodíme, účelem, nýbrž toliko užitek, jest žádoucím v míře co největší; kdyby byl účelem, nebylo by tomu tak. Z okolnosti, že jest žádoucím v míře co největší (maximálně), můžeme pak stejně bezpečně usouditi, že nemůže býti účelem. Maximálnost a účel se totiž navzájem vylučují, právě tak jako se vůbec vylučují určení kvantity a chtění účelu. Výnos jest tedy pojem korelativní, chtěný v míře co největší.

b) Konstruktivní výstavba pojmů nákladu a výnosu.

Uvnitř technické fáze nemůžeme dojíti nikdy k nějaké konstrukci pojmu nákladu. Jak jsme totiž shora uvedli, leží v podstatě pojmu nákladu, že náklad jest zároveň chtěn i nechtěn. Tato podmínka jest však uvnitř technické fáze vůbec nesplnitelná. Zde můžeme si totiž představit nějaký zjev jistému účelu škodlivý a jiný proň užitečný, tedy užitečný jako chtěný, škodlivý jako nechtěný, ale představa něčeho, co by bylo zároveň pro tž účel užitečné i jemu škodlivé, jest nemožná, a dochází-li k ní přece, je to jen zdánlivě. Tak pravíme na příklad, že nějaký sport neb lék může býti zároveň užitečný i škodlivý. Při tom však zapomínáme, že zdraví jako účel zahrnuje v sobě množství subordinovaných účelů (svých to prostředků), proto může nějaký lék působiti na bolest hlavy příznivě, na zažívání pak nepříznivě, a tak jednak zdraví prospívati, jednak mu škoditi. Zdraví není však jednotný pojem, jednotný účel, který by byl dále nerozložitelný. Co jest současně chtěné i nechtěné, můžeme vždy rozložiti ve dva zcela rozdílné účely, při čemž předpokládá chtěné i nechtěné zcela různý účel, protože jinak musilo by býti možno, současně totéž chtíti i nechťiti, což je pojmově vyloučeno, protože se přičí zákonu odporu. Mluvíme-li proto o něčem jako o současně chtěném a nechtěném, máme na mysli buď dvojsečnost způsobu použití, jež může různým účelům sloužiti nebo jim škoditi, anebo máme na zřeteli následky vlastního rozhodnutí, při němž volba jednoho chtěného znamená bezpodmínečné vzdání se druhého.

V technické fázi jsou tedy pouze zjevy buď užitečné (prostředky), anebo škodlivé, není zde však ná-

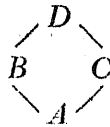
kladu, který musí býti současně užitečný i škodlivý. Náklad můžeme konstruovati pouze s hlediska dvou účelů (které ovšem v rámci hospodářské fáze nejsou účely, protože nejsou samostatné), ježto teprve s hlediska obou jeví se nám použití prostředku současně užitečným i škodlivým. Ovšem nestačí ani tyto tři jmenované postuláty (postulát, jež má býti použit, postulát, jemuž je použití k užitku a konečně postulát, jemuž použití škodí) k tomu, aby daly vznik pojmu nákladu. Nesmíme totiž zapomínati na korelativnost pojmu nákladu a pojmu výnosu. Jmenované tři postuláty však nedávají nám možnost viděti výnos. Vidíme — řečeno schematicky — jen toto:

Mezi těmito postuláty není výnosu. Neboť abychom se mohli rozhodnouti k vynaložení nějakého nákladu za účelem zisku, musíme míti možnost posouditi, zda-li se náklad vyplatí, musíme tedy míti možnost srovnání. Předpokladem srovnání jest však srovnatelnost, čili komensurabilita, které u daných tří postulátů není. Ani *A* s *B*, ani *A* s *C*, ani *B* s *C* nejsou srovnatelný. Použití *A* pro *B* jest tomuto k užitku, a škodí *C*, leč prostředek a účel nejsou nikdy srovnatelný. *B* a *C* jsou postuláty heterogenní a vymykají se tudíž jakémukoli srovnání. Pokud však nevidíme výnosu, nemůžeme mluviti ani o nákladu a to právě vzhledem ke korelativně obou těchto pojmů. Teprve čtvrtý postulát *D*, oběma postulátům *B* a *C* nadřazený (supraordinovaný), umož-

ňuje nám srovnání heterogenních, nyní již koordinovaných postulátů, jak jsme shora na str. 145 n. při jiné příležitosti uvedli. Postuláty *B* a *C* stávají se nyní společnými prostředky pro týž účel.

Nadřazený postulát, který označuji písmenem *D* a nazývám kritickým postulátem, umožňuje nám teprve konstrukci výnosu a jest také posledním článkem hospodářské fáze, jak naznačujeme známé nám již schema na stránce 146.:

Pomocí postulátu *D* nalézáme hledané řešení naší konstrukce. Podstatným pro pojem nákladu jest totiž současné jeho chtění a nechtění. Tento předpoklad jest — jak ihned ukážeme — v rámci našeho schematu plně dán, protože v něm máme nejen dva různé postuláty, tedy chtěné a nechtěné použití na jednom a též stupni logické stavby, na kterém ještě není nákladu, nýbrž vidíme v něm chtěné a nechtěné také s hlediska kritického postulátu *D*, s něhož se nám již jeví náklad a výnos jako hotové, proti sobě stojící korelativní pojmy.

Řekli jsme již, že dalším podstatným znakem nákladu jest požadavek jeho minimálnosti. Tento požadavek může býti splněn právě proto, že použití není jen žádoucí, nýbrž i nežádoucí. O tom se ještě blíže zmíníme.

Poukazovali jsme konečně na to, že pojem nákladu musí míti znak korelativnosti k pojmu výnosu a shledali jsme, že korelativita závisí v tomto speciálním případě na srovnatelnosti (komesurabilitě), jež mezi

oběma pojmy musí býti buď přímo nebo nepřímo. Jakmile jsme tedy sjednali oběma pojmům pomocí kritického postulátu D srovnatelnost, odpadá poslední překážka, jež nám dosud bránila, abychom utvořili korelativní dvojici pojmů náklad — výnos.

c) Charakteristické znaky pojmů nákladu a výnosu.

Všimněme si nyní blíže oněch charakteristických, předchozím rozbořem objevených znaků, jimiž se oba zmíněné pojmy vyznačují a o nichž jsme letmo naznačili, že jsou všechny obsaženy v rámci naší konstrukce, a pokusme se přesně dokázati, že znaky ty skutečně jsou v konstruovaných pojmech obsaženy.

a) Znaky pojmu nákladu.

1. Pojem nákladu nám praví, že náklad jest současně užitečný i škodlivý, současně žádoucí i nežádoucí, právě proto, že přináší nejen užitek, nýbrž i škodu (touto rozumějme jednou pro vždy i ušlý zisk). V našem hospodářském schematě vypadá věc takto: použití A pro postulát B jest žádoucím resp. nežádoucím nejen s hlediska postulátu B resp. C , tedy v teleologickém stadiu, v němž není ještě žádného hospodářského nákladu, nýbrž i s hlediska postulátu D , vzhledem k němuž jest již pojmově nákladem. Postulát D zahrnuje totiž ve své sféře (ve svém rozsahu) oba postuláty B i C a proto jest použití A ve prospěch postulátu B žádoucím i s hlediska postulátu D , neboť toto použití prospívá splnění (dosažení) B a je tedy nepřímo užitečné i dosažení D , naopak jest však použití to s hlediska téhož postulátu i nežádoucím, neboť poškozuje a znemožňuje splnění C a tudíž nepřímo i splnění D . Neboť — což již zde zvláště

zdůrazňuji — co jest užitečné nebo škodlivé pro nějaký prostředek (*B* a *C*), pokud tento prostředek byl účelem, jest užitečné nebo škodlivé také nadřazenému účelu (*D*). Co prospívá nebo překáží prostředku, prospívá nebo překáží i účelu. Tuto současnou žádoucnost a nežádoucnost, která, jak jsme již řekli, je pro pojem nákladu podstatnou, můžeme však spatřiti pouze s hlediska postulátu *D*. S hlediska postulátu *B* vidíme pouze žádoucnost, s hlediska postulátu *C* pouze nežádoucnost, s hlediska žádného z nich nevidíme však obé zároveň. Proto objeví se nám náklad jedině s hlediska postulátu *D*. Toto zjištění jest současně důkazem, že celá t. zv. hospodářská fáze je nedílným i nerozlučným celkem.

2. Žadoucnost a nežadoucnost nákladu mají v podstatě touž hodnotu, ježto žadoucnost užitkové stránky nákladu směřuje k tomu, aby náklad byl co největší (v tomto směru je náklad tolik co prostředek), nežadoucnost škodlivé stránky nákladu (oběti) pak volá po tom, aby náklad byl co nejmenší. Výsledek je ten, že užitková stránka nabude přece jen převahy (kdyby tomu tak nebylo, nebylo by žádného hospodářského podnikání a tudíž ani nákladu) a že tedy chceme dosáhnouti užitku (postulátu *B*, výnosu) — v tom jeví se snaha po maximálnosti, leč za cenu nejmenší oběti — v tom jeví se snaha po minimálnosti nákladu.

Pojem nákladu vykazuje dále jako podstatný znak pojmový požadavek kvantitní minimality, neboť postulat nákladu, který by nebyl minimální, jest kontradikce in adjecto. Minimalita tato není tedy nějaké epitheton constans, nýbrž podstatný znak pojmu nákladu. Je to opět další doklad toho, že náklad má povahu oběti. Lze namítnouti, že tomu tak nemusí býti vždy, protože na př. někdo, chtěje dokázati, že jeho podnik ničeho nevynáší, bude si opatřovati suroviny nikoli co nejla-

ciněji, nýbrž co nejdříve, a přece nepřestane býti nákup těchto surovin nákladem, byť nebyl chtěn za cenu nejnížší, nýbrž nejvyšší. Odpovídám, že námitka tato jest výsledkem heteroskopních úvah (jimi rozumím takové úvahy, jež vznikají za přibrání hlediska třetích osob, na rozdíl od úvah autoskopních, jež pozorují objektivní děje s hlediska jednoho a téhož subjektu a ovšem i na rozdíl od úvah subjektivních, jež sledují pouze vnitřní pocity libosti či nelibosti).

Uvedená námitka předpokládá totiž heteroskopně jiný účel, než ten, který sledoval hospodařící subjekt sám. Námitka předpokládá mylně, že jde o maximální peněžní výnos, zatím co ve skutečnosti (autoskopně) jde hospodařícímu subjektu o minimální výnos. bezvýnosnost, ne-li přímo o peněžní ztrátu podnikání, s kteréhožto hlediska se vysoká peněžní vydání, drahý nákup atd., jeví jako minimální náklad. Na principu snahy po maximálním výnosu se tím vůbec nic nemění, jen slovní označení je mýlivé. To, co se heteroskopně (ve smyslu peněžního výnosu) nazývá výnosem, jest s autoskopního hlediska nákladem.

Se snahou po minimálnosti nákladu souvisí okolnost, že jeho použití jest nežádoucí, ať již proto, že jest chtěno jeho použití i jinde (na př. při použití peněz), ať již proto, že použití působí automaticky v jiném směru škodu. Proto se snažíme náklad snížit a při používání jím spořít a činíme tak i tam, kde je snížení nákladu přímo pojmově vyloučeno.

Bylo by možno právem poukázati na to, že nesluší jednostranně zdůrazňovati minimálnost nákladu, ježto přece, jak shora řečeno, náklad po stránce užítku jest zase maximálně chtěn. To je správné, leč maximálnost užítkové stránky jest již s dostatek zdůrazněna pojmem výnosu, jenž není než vyjádřením užítkové stránky

principu hospodárnosti, takže stačí, řekneme-li, že jest chťeno, vynaložení nákladu, čímž zároveň již říkáme, že jest chťen výnos, který opět v sobě chová znak maximálního užítku.

5. Prohlásili jsme konečně za podstatný znak pojmu nákladu korelativnost jeho k pojmu výnosu. Na stránce 151. n. n. jsme dovedli, že tato korelativnost vzniká teprve přistoupením kritického postulátu *D*, protože teprve s hlediska tohoto postulátu stávají se oba postuláty *B* a *C* komesurabilními a komesurabilita jest předpokladem korelativnosti dvou pojmů. Toto tvrzení naznačuje, že postulát *A* jest průběžnou položkou, neboť jenom tak možno srovnávati *A* s *B*, jež jsou jinak navzájem nesrovnatelný. Děje se tak ovšem nepřímou prostřednictvím postulátu *C*, který jest s *B* přímo srovnatelným. Pozornosti zasluhuje dále také zajímavý zjev, že vykoupení výnosového postulátu *B* děje se obětováním přímo srovnatelného postulátu *C*, čímž se stává *C* druhým nákladem v rámci jedné a téže hospodářské fáze, zjev to, jímž se budeme zabývati v následující kapitole.

Jest ještě více cest k důkazu, že se korelativnost pojmů náklad a výnos objeví teprve s hlediska postulátu *D*. Jeden důkaz provedli jsme na př. na stránce 153. n. dedukcí z toho, že pojem nákladu obsahuje v sobě prvky žádoucího i nežádoucího. (S hlediska *B* vidíme pouze žádoucnost, s hlediska *C* pouze nežádoucnost; abychom viděli obé, musíme vystoupiti k hledisku *D*, jež teprve nám odhalí pojem nákladu. Proto vzniká i pojem výnosu, který jest pojmem korelativním k pojmu nákladu, teprve v tomto teleologickém stadiu). Leč nezmiňujeme se o možnosti těchto jiných důkazů snad proto, že by první důkaz nebyl zcela pádný, nýbrž proto, že i potvrzení podaného důkazu stojí za zmínku.

Shrnuji tedy a spatřuji charakteristické znaky pojmu nákladu:

1. v tom, že použití či vynaložení nákladu jest současně chtěno i nechtěno, takže náklad má povahu užitečné škody „chtěné oběti“, jakkoli to zní paradoxně;
2. v jeho kvantitní minimálnosti jako formálního pojmu (minimálnosti nechtěné škodlivosti);
3. v korelativitě k pojmu výnosu;
4. v nutnosti toho, aby přistoupil komplementárně kritický postulát *D*, aby bylo možno spatřiti pojem nákladu.

β) Znaky pojmu výnosu.

1. Na rozdíl od nákladu jest výnos vždy výlučně chtěn, nikdy nechtěn. Není však účelem, nýbrž jen užitečným prostředkem, nositelem užitečnosti. Kdyby totiž byl účelem, byl by náklad naň vynaložený užitečným, tedy prostředkem, nikoli však současně obětí, tudíž ani škodlivým a vůbec ani ne nákladem. Kromě toho bychom ani nevěděli, máme-li náklad za účelem dosažení výnosu vůbec vynaložiti, protože prostředek a účel nejsou navzájem vůbec srovnatelný. Všechny důvody, jež shora ukázaly, že pojmů nákladu a výnosu nelze konstruovati uvnitř technické fáze (prostředek — účel), vyvracejí jasně názor, který by chtěl konstruovati výnos jako účel. Výnos jest užitečným zjevem, jehož protikladem jest škodlivost nákladu. Užitek výnosu vykupujeme si škodou nákladu. Vidíme tedy i z povahy výnosu, že kritický postulát *D* jest *conditio sine qua non* a nevyhnutelný konečný účel hospodářské fáze.

2. Nutným důsledkem užitečnosti výnosu jest okolnost, že jest chtěn v míře co největší (maximálně).

Užitek jest pojmově vždy chtěn maximálně (viz stránku 116.), protože teprve stoprocentní užitek, tedy myslitelné maximum účelu, znamená chtěné *κατ' ἐξόχην*. Řekneme-li tedy, že výnos je chtěné maximálně, prohlašujeme tím zároveň, že jest užitečný, protože maximalita a účel jsou navzájem v odporu, a naopak, dokážeme-li užitečnost výnosu, tvrdíme tím implicity, že jeho žádoucnost je maximální, protože maximálnost jest v pojmu užitečnosti obsažena.

3. O korelativnosti pojmu výnosu promluvili jsme již při výkladech o nákladu.

4. Že také k vysvětlení pojmu výnosu potřebujeme kritický postulát *D*, plyne jednak z důvodů, o nichž byla řeč při pojednání o nákladu, jednak z toho, že výnos jest svou povahou užitečný, protože není žádného užitku bez příslušného účelu.

Výnos je tedy pojem korelativní, chtěný v míře co největší a vyžadující ke svému vzniku právě tak, jako pojem nákladu. přítomnost kritického postulátu *D*.

d) Definice pojmu nákladu a výnosu.

Ujasnivše si touto analysou znaky pojmu nákladu a výnosu, můžeme přistoupiti k definování těchto pojmů. Náklad jest škodou, jíž si vykupujeme větší užitek. Ve smyslu nauky o teleologických pojmech, jež nás poučila, že škodou lze rozuměti také ušlý anebo obětovaný zisk, můžeme také říci, že náklad jest buď škodou nebo obětovaným užitekem, kterým si získáváme užitek větší, nežli jsme obětovali.

Naopak zase jest korelativní pojem výnosu oním větším užitekem, jež jsme si vykoupili.

pili škodou nebo obětováním (dobrovolným vzdáním se) menšího užitku.

Tak docházíme k uvedenému již a jakoby paradoxnímu pojetí nákladu jakožto užitečné škody či chtěné oběti, jíž se vykupuje užitek, převyšující podstupovanou škodu.

Podavše takto podrobnou charakteristiku pojmu nákladu, můžeme v hospodářské konstrukci učiniti další a dosti důležitý krok.

e) Zjevy, jež můžeme podřaditi pod pojem nákladu.

Není nezajímavým, co vše může býti nákladem. Leč musím rozlišovati: náklad A : jím může býti vše, co můžeme technicky zváti prostředkem a co může sloužiti různým účelům. Pojmově technicky může však býti prostředkem s výjimkou nejvyššího postulátu vše, co může býti účelem. Kromě nejvyššího postulátu jsou totiž všechny ostatní prostředky (postuláty) články, jež mají vesměs ne jednu, nýbrž různou upotřebitelnost. Nejvyšší postuláty jsou však jen formální, právě proto, že jsou nejvyšší a všechny ostatní postuláty v sobě zahrnují. Postulátem A mohou tedy býti všechny postuláty obsahové. Nejen naše pracovní síla, a to, jak níže ukážeme, v dvojím smyslu, nýbrž i suroviny a všechny ostatní statky a změny, ba i formy našeho nazírání (v kantovském smyslu), čas a prostor. Může-li býti naším postulátem rychlost a je-li možno upotřebiti čas rozličným způsobem, pak jest čas námi k použití zvolený nákladem „ A “. Ježto je čas našeho života krátký, jest i naše pracovní schopnost obmezena, a protože jsme vázáni prostorem a tělesa jsou neprostupná, musíme používatí času a prostoru obdobně jako používáme jiných statků, t. j. musíme časem a prostorem hospodařiti.

Netřeba ani dodávati, že nákladem „*C*“ může býti každý postulát, jehož jsme se při volbě vzdali, a že tedy rozdíl mezi oběma postuláty není v obsahu, nýbrž v jich relativním umístění uvnitř hospodářské fáze.

f) Rozdíl technických pojmů užitku a škody a hospodářských pojmů nákladu a výnosu, ačkoli tyto jsou teleologicky také užitek a škodou.

Pojem výnosu vymezili jsme zároveň s pojmem nákladu. Právě tak, jako jsme zjistili vše charakteristické u pojmu nákladu, zjistili jsme totéž *pari passu* i u pojmu výnosu.

Aby nebylo nedorozumění, upozorňuji ještě na jednu věc: výnos *B* a náklad *C* odpovídají v hospodářské fázi užitku a škodě na postulátu *D*. Užitek na *B* odpovídá výnosu, škoda na *C* odpovídá nákladu. To by mohlo vésti k domnění, že chápu užitek a škodu pouze hospodářsky, že těmto pojmům vyhrazuji místo pouze v hospodářství anebo že dokonce pojmů těch používám synonymně jako pojmů nákladu a výnosu. Leč to by bylo nedorozumění. Něco může býti užitečné nebo škodlivé postulátu technickému, aniž by bylo hospodářským, na př. průtrž mračen škodí sklizni, svit sluneční je pro ni užitečný. Je v tom něco hospodářského? Naproti tomu poli je k užitku jak odstraňování plevelů tak i zavodňování. Nemůžeme-li však učiniti obého buď pro nedostatek času anebo peněz, za něž bychom mohli najmouti potřebné pracovní síly, počíná býti naše úvaha již hospodářskou a vzdání se jednoho z obou postulátů jest škodlivým. Zde i tam mluvíme o škodě a užitku a přece byla to v onom případě škoda technická, v tomto případě škoda hospodářská.

Táží se nyní, v čem je rozdíl technického a hospodářského užítku (technické a hospodářské škody) na jednom a témž postulátu? Rozdíl je jedině v tom, že průtrž mračen a svit sluneční (technická škoda a užitek) spolu nesouvisí, takže na př. nemůžeme si zvolením škodlivé průtrže mračen vykoupiti užitečný sluneční svit, ale naopak můžeme, upustíme-li částečně od odstraňování plevele a zavodňování (hospodářská škoda a užitek) získati více času pro jiný alternativní postulát a vykoupiti a zajistiti si tak obětí na jednom postulátu větší užitek na postulátu druhém. Jiný příklad: kouření a alkohol škodí relativně našemu zdraví, procházka je mu k užítku. Omezením nebo vzdáním se obou prvních škodlivin nemůžeme si ještě nijak vykoupiti užitek posléze zmíněný. Proto nikdy nikomu nenapadne srovnávati v takovém případě užitek se škodou. Velikost užítku a škody srovnáváme jen tehdy, máme-li možnost volby.

g) Rozdíly mé konstrukce pojmu nákladu a výnosu od obvyklého pojetí těchto pojmů.

1. Konstruoval jsem pojmy nákladu a výnosu formálně t. zn. tak, že připouštějí jak subjektivní tak i objektivní pojmovou náplň. Ve svém pojetí znám nejen subjektivní, nýbrž i objektivní výnos, což zde výslovně konstatuji proto, že dosud byly oba pojmy chápány pouze subjektivně.

Dálo se tak proto, že pojmy ty byly buď výslovně subjektivně konstruovány, anebo že se v nedostatku konstrukce hospodářské fáze, jež byla dotud neznámá, nemohlo vůbec souditi na možnost jiného pojetí nežli subjektivního.

2. Pojem nákladu a výnosu jsou v mé konstrukci pojmy specificky (teleologicky)

hospodářskými, nikoliv tedy zároveň pojmy te-
leologicko-technickými.

3. V rámci hospodářské fáze nalézám dva
pojmy nákladu, jež chápu jako v podstatě jediný
náklad přesto, že oba vykazují několik sekundárně roz-
dílných znaků.

Zmiňuji se zde o rozdílech sub 1.—3. pouze z důvodů
systematických, vlastní výklad o nich však patří do od-
dílu 5. (O hospodářské fázi zvláště). Abychom totiž
mohli dokázat hospodářský charakter pojmů a poznati
dvojí druh nákladu atd., musíme předem dobře obe-
známiti se s hospodářskou fází. Učiníme tak v oddílu,
věnovaném speciálně rozboru hospodářské fáze.

V tomto oddílu dokončíme výklady o základních po-
jmech hospodářských. Zbývají nám ještě dva z nich.
totiž pojem spoření a pojem hospodářské hodnoty.

B. Spoření (a hospodaření*).

a) Úvod.

Národohospodářská funkce spoření byla dříve před-
mětem sporů a různých teorií, než se přistoupilo ku
propracování a analýze pojmu spoření samotného, ač
se vlastně mělo postupovati naopak. Ba dodnes, pokud
jsem mohl přehlédnouti odbornou literaturu, po této
stránce se poměry nezměnily, takže vědecky zůstává
dosud řečený pojem neujasněn co do svého obsahu, ba
dokonce podle dnešního stavu vědy může býti spor
o tom, zda běží zde o pojem výlučně hospodářský, či
pojem, jenž náleží i jiným oborům vědním. A přece
systematika vědy a hierarchické sestavení jejích pojmů

*) Viz článek „Spoření, jeho pojem a funkce hospodářská“ ve
„Vědecké ročence právnické fakulty Masarykovy university 1929“.
Nebylo třeba takřka ničeho měniti na tom, co řekl jsem v onom
článku a tato kapitola jest extraktem oné studie.